

หน่วยที่ 5

การลงทุนด้านสาธารณสุขกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมศักดิ์ ศิลปะชาวงศ์

แผนการสอนประจำหน่วย

หน่วยที่ 5

การลงทุนด้านสาธารณสุขกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

ตอนที่

5.1 การลงทุนด้านสาธารณสุขกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

5.2 การลงทุนด้านสาธารณสุขกับระบบประกันสุขภาพ

5.3 การลงทุนด้านสาธารณสุขกับการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์

แนวคิด

1. การลงทุนด้านสุขภาพในทรัพยากรมนุษย์เป็นทุนที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เมื่อแรงงานมีสุขภาพดีย่อมทำให้ผลิตภาพในการทำงานสูง ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว มีหลักฐานปรากฏอย่างเด่นชัดว่าสถานะสุขภาพของประชากรมีความสัมพันธ์กันโดยตรงกับอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ประชากรที่มีสุขภาพดีย่อมมีส่วนทำให้อายุขัยเฉลี่ยสูงขึ้นและสามารถสร้างรายได้ประชาชาติให้กับประเทศได้มาก สุขภาพจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ การผลิตสุขภาพของแต่ละบุคคลสามารถอธิบายได้โดยใช้แบบจำลองการผลิตสุขภาพของกรอสแมน แบบจำลองนี้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนในสุขภาพของแต่ละบุคคลกับปัจจัยทางด้านอายุ การศึกษาและรายได้

2. การศึกษาพฤติกรรมที่ชื้อประกันสุขภาพ ทำให้เข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ต่อการประกันสุขภาพ ซึ่งได้แก่ ระดับการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง โอกาสที่จะเกิดความเจ็บป่วย ขนาดของความสูญเสีย ราคาของกรมธรรม์ และระดับรายได้

ระบบประกันสุขภาพของไทยแบ่งได้เป็น 4 ประเภท การจัดบริการสุขภาพของไทยแบ่งตามระดับการให้บริการบริการมี 5 ระดับ

3. การลงทุนด้านสุขภาพในทรัพยากรมนุษย์สามารถกระทำได้ผ่านการมีสาธารณสุขที่ดี ประเทศที่มีการสาธารณสุขให้กับประชากรตั้งแต่ในวัยแรกเกิด มีผลทำให้ได้กำลังแรงงานที่มีสุขภาพดีเมื่อเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่

พัฒนาการด้านสาธารณสุขของไทยแบ่งได้เป็น 3 ช่วง งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงสาธารณสุขให้ความสำคัญกับงานบริการสาธารณสุข โดยเฉพาะการสงเคราะห์ประชาชนผู้มีรายได้น้อย

วัตถุประสงค์

หลังจากศึกษาหน่วยที่ 5 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความสำคัญของการลงทุนด้านสุขภาพในทรัพยากรมนุษย์ได้
2. บอกปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ต่อการชื้อประกันสุขภาพได้
3. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการสาธารณสุขกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้

กิจกรรมระหว่างเรียน

1. ทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนหน่วยที่ 5

2. ศึกษาเอกสารการสอนหน่วยที่ 5 ตอนที่ 5.1-5.3
3. ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายในเอกสารการสอน
4. พังรายการวิทยุกระจายเสียง
5. ชมรายการทางวิทยุโทรทัศน์
6. เข้าถึงการสอนเสริม(ถ้ามี)
7. ทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนหน่วยที่ 5

สื่อการสอน

1. เอกสารการสอน
2. แบบฝึกปฏิบัติ
3. รายการสอนทางวิทยุกระจายเสียง
4. รายการสอนทางวิทยุโทรทัศน์
5. การสอนเสริม (ถ้ามี)

ประเมินผล

1. ประเมินผลตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน
2. ประเมินผลกิจกรรมในแบบฝึกปฏิบัติ
3. การสอบไล่ประจำภาคการศึกษา

เมื่อผ่านแผนการสอนแล้ว ขอให้ทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียน
ในแบบฝึกปฏิบัติหน่วยที่ 5 แล้วจึงศึกษารายละเอียดต่อไป

ตอนที่ 5.1

การลงทุนด้านสาธารณสุขกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

โปรดอ่านหัวเรื่อง แนวคิด และวัตถุประสงค์ประจำตอนที่ 5.1 แล้วจึงศึกษารายละเอียดต่อไป

หัวเรื่อง

5.1.1 ความสำคัญของการลงทุนด้านสาธารณสุขกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

5.1.2 แบบจำลองกรอบสมมติว่าด้วยการผลิตสุขภาพ

แนวคิด

1. สุขภาพที่ดีมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมนุษย์ เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดมูลค่าในชีวิตของมนุษย์เช่นเดียวกับการได้รับการศึกษาที่ดี แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพในมุมมองด้านเศรษฐศาสตร์ได้กล่าวไว้ว่า สุขภาพและการศึกษาที่ดีเป็นทุนที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ แบบจำลองทางเศรษฐมิติมหภาคของประเทศต่างๆ ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจกับตัวแปรทางเศรษฐกิจ และตัวแปรอื่นๆ ประเทศที่มีประชากรมีสุขภาพดีจะส่งผลให้มีเศรษฐกิจเติบโต เพราะประชากรมีอายุขัยเฉลี่ยสูง สามารถสร้างรายได้ประชาชาติให้กับประเทศได้มาก ในเป้าหมายของการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของสหประชาชาติได้กำหนดให้การลงทุนด้านสุขภาพเป็นเป้าหมายหลักเป้าหมายหนึ่งในบรรดา 7 เป้าหมาย

2. แบบจำลองการผลิตสุขภาพของกรอบสมมติทำให้มีความเข้าใจบทบาทของตัวแปรรายได้ การศึกษา อายุ เพศและสถานะสุขภาพของแต่ละบุคคลที่มีผลต่อกระบวนการผลิตสุขภาพให้กับตัวเอง ลักษณะเด่นของงานวิจัยชิ้นนี้คือ การกำหนดข้อสมมติพื้นฐานแตกต่างไปจากงานวิจัยอื่น ๆ คือ (1) สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการคือ การมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ มิใช่การบริการสุขภาพ (2) ผู้บริโภคไม่เพียงแต่จัดหาซื้อสุขภาพจากตลาดเท่านั้น แต่ทำหน้าที่เป็นผู้ผลิตสุขภาพให้กับตนเองอีกด้วย (3) สุขภาพจะยังคงมีผลต่อเนื่องไปอีกเวลาหนึ่ง ไม่ได้เสื่อมถอยโดยทันที (4) อุปสงค์ของสุขภาพ มีลักษณะเด่นอยู่ 2 ประการ คือ สุขภาพถือเป็นสินค้าบริโภคและสุขภาพถือเป็นการลงทุน

วัตถุประสงค์

หลังจากศึกษาตอนที่ 5.1 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการมีสุขภาพดีกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้
2. อธิบายแบบจำลองการผลิตสุขภาพของกรอบสมมติได้

เรื่องที่ 5.1.1 ความสำคัญของการลงทุนด้านสาธารณสุขกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

1. ความสำคัญของสุขภาพต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

สุขภาพที่ดี มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมนุษย์ เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดมูลค่าในชีวิตของมนุษย์เช่นเดียวกับการได้รับการศึกษาที่ดี จากการสำรวจทั่วโลกในด้านการลงทุนในสุขภาพของประเทศต่างๆ ได้ข้อสรุปที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ แต่ละประเทศได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ ภาวะโรคระบาดและการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร ในกลุ่มประชาชน เป็นมูลเหตุให้รัฐบาลในแต่ละประเทศให้ความสำคัญกับการควบคุมและการป้องกันโรค และการส่งเสริมด้านสุขภาพ ในบางประเทศได้กำหนดไว้เป็นกฎหมายว่าการได้รับการสาธารณสุขที่ดีเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของการเป็นมนุษย์ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชุมชนก็ได้ให้ความสำคัญกับการมีสุขภาพที่ดี ดังเช่น มีผู้กล่าวว่าสุขภาพ คือ ความมั่งคั่ง ในระดับปัจเจกบุคคล และครัวเรือนนั้น การมีสุขภาพที่ดีจะนำมาซึ่งความมั่นคงในการทำงานและความปลอดภัยในชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต สุขภาพที่ดีเป็นพื้นฐานอันสำคัญต่อการทำงาน ความสามารถในการเรียนรู้และความสามารถในการพัฒนาทางภาวะทางอารมณ์

แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพ ในมุมมองด้านเศรษฐศาสตร์ได้กล่าวไว้ว่า สุขภาพและการศึกษาที่ดี เป็นทุนที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ดังเช่น งานเขียนของนักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล 2 ท่าน คือ ทีโอดอร์ ชูลส์ (Theodore Shultz, 2001) และ แกร์รี เบคเกอร์ (Garry Becker, 2001) ซึ่งเขียนบทความว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการมีสุขภาพที่ดีกับระดับผลิตภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ เมื่อแต่ละครัวเรือนมีระดับสุขภาพที่ดี ก็จะทำให้ขจัดความยากจนลงได้ คนทุกคนต่างมีงานทำก่อให้เกิดรายได้กับประเทศ ส่งผลให้เศรษฐกิจเติบโตในระยะยาว ข้อสรุปดังกล่าวเป็นสิ่งที่นักวางแผนนโยบายของประเทศต่างเห็นพ้องต้องกัน แต่ยังคงขาดการสนับสนุนด้านงานวิจัยเชิงประจักษ์

ในบางประเทศที่ประสบปัญหาภัยโรคระบาดร้ายแรง มีแนวโน้มที่จะมีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ล่าช้ากว่าประเทศที่ไม่ได้ประสบปัญหาภาวะโรคระบาด ดังตัวอย่างที่เกิดขึ้นในประเทศอังกฤษช่วงปฏิวัติอุตสาหกรรมต้นศตวรรษที่ 20 ประเทศอังกฤษมีการพัฒนาได้เจริญก้าวหน้าอย่างมาก เพราะรัฐบาลให้ความสำคัญกับการสาธารณสุข การควบคุมโรคติดต่อ และการส่งเสริมด้านโภชนาการ ทำให้กำลังแรงงานของประเทศมีสุขภาพแข็งแรง มีผลิตภาพในการทำงานสูง ส่งผลให้ผลผลิตมวลรวมประเทศสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ในช่วงเวลาเดียวกันนั้นได้มีงานวิจัยสำคัญที่ทำโดย โฟเกล (Fogel ,1991,1997,2000) ได้ให้ข้อสรุปว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของร่างกายมนุษย์ และผลิตภาพของแรงงาน อย่างมีนัยสำคัญทาง